

ЗИМА БЛИЗЬКО

**ПЛАСТИК МАЄ
ПІТИ**

Питання скорочення виробництва пластику для зменшення залежності Європейського Союзу від викопного палива Росії
Виконавче Резюме

ВЕРЕСЕНЬ 2022

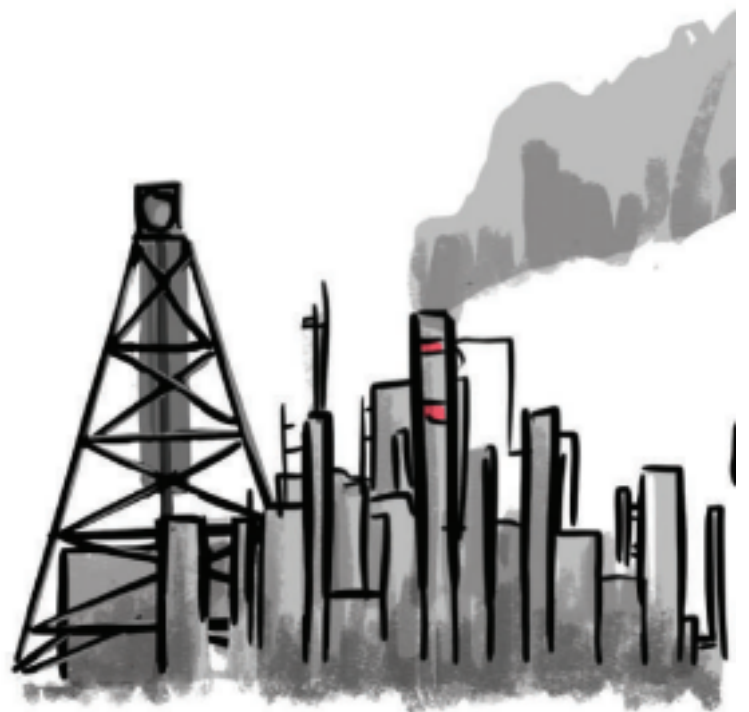
ЗМІСТ

Резюме 3

Основні висновки 5

Рекомендації щодо політики 6

Додаток - Джерела та примітки 7

Резюме

Російське вторгнення жорстко засвідчило залежність Європи від викопного палива, особливо російської нафти та газу

У серпні 2022 року, коли Європейський Союз (ЄС) стикнувся із суворою реальністю, обмеживши доступ до російських викопних видів палива, держави-члени ЄС зобов'язалися скоротити споживання газу щонайменше на 15% до 31 березня 2023 року. Тоді як у державах-членах, на зразок Німеччини, громадськість закликають приймати холодний душ та зменшувати обігрів, щоб знизити загальне споживання викопного палива, ЄС укладає або шукає нові торговельні угоди для забезпечення постачання в холодніші місяці року, зокрема зі Сполученими Штатами Америки (США)¹ й африканськими країнами, як-от Сенегалом². Уряди країн ЄС не лише вимагають більше дій — та адаптації — від звичайних громадян, ніж від секторів промисловості, що споживають левову частку запасів викопного палива й енергії; вони повністю ігнорують величезний потенціал скорочення споживання викопного палива через відмову від зайвого його використання.

Питання продуктів нафтохімії та пластику є знаковим у цій проблемі. Якби світові виробники продуктів нафтохімії були країною, вони були б третім найбільшим споживачем нафти³ та четвертим найбільшим споживачем газу⁴ у світі. На сьогодні ця галузь є найбільшим рушієм підвищеного попиту на нафту та газ на планеті⁵, що підживлює кліматичну кризу та її руйнівні наслідки для найуразливіших груп населення та екосистем. Утім така паливнозатратна індустрія лишається повністю ігнорованою під час публічних обговорень ЄС щодо енергетики та клімату, навіть тоді, коли Європа протистоїть жорсткій війні на своїх кордонах, а також безпрецедентній енергетичній кризі та катастрофічним кліматичним наслідкам. Це відбувається попри наявність чітких і реальних шляхів скорочення споживання одного з основних продуктів нафтохімії — пластику.

Зима близько: час покінчити з пластиком.

Водночас, з появою у 2018 році Європейської стратегії щодо пластику в круговій економіці та прийняттям у 2019 році Директиви щодо одноразового пластику, ЄС та деякі його держави-члени стали провідним голосом у світовій боротьбі з пластиковим забрудненням. Це лідерство особливо проявилось під час засідання Асамблеї ООН з довкілля (UNEA), в результаті чого в березні 2022 року було прийнято історичну резолюцію з метою поглиблення переговорів щодо глобальної зобов'язальної угоди припинити пластикове забруднення впродовж усього життєвого шляху пластику⁷. Проте жоден із заходів, які вжив ЄС для подолання пластикового забруднення біля його витоків, не стосуються безпосередньо виробництва пластику. У 2020 році на виробництво пластику припадало орієнтовно 9% та 8% кінцевого споживання Євросоюзом викопного газу та нафти, відповідно. Вжиття амбітних заходів зі скорочення пластику в усіх секторах може посприяти зменшенню попиту на викопні види палива всередині ЄС та в країнах, з яких здійснюється імпорт. Такі заходи водночас сприятимуть подоланню пластикового забруднення, енергетичної та кліматичної кризи. Оскільки найбільше виробленого та спожитого в ЄС пластику припадає на пакування, пришвидшення імплементації та підвищення амбіційності Директиви про одноразовий пластик — разом із вдосконаленням трансформаційних заходів через перегляд Директиви про пакування та відходи пакування — є першим ключовим кроком.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

- Виробництво пластику, безперечно, є найбільшим промисловим споживачем нафти, газу й електроенергії в ЄС, затіняючи інші енергозатратні галузі, як-от металургія, автомобілебудування, машинобудування та виробництво харчових продуктів і напоїв. У 2020 році на виробництво пластику припадало орієнтовно 9% та 8% кінцевого споживання Євросоюзом викопного газу та нафти, відповідно, — приблизно як кінцеве споживання газу Нідерландами та майже як кінцеве споживання нафти Італією в 2020 році⁸.
- Виробництво пластику є також найбільш енергоємним і ресурсовитратним процесом нафтохімічної галузі. На нього припадає одна п'ята (21,98%) промислового споживання газу та дві п'яті (37,58%) промислового споживання нафти в ЄС. Більша частина цієї енергії використовувалась для виробництва пластикового пакування, що складає 40% кінцевого ринку пластикової продукції в ЄС. Це становить 10 мільярдів кубічних метрів (млрд м³) викопного газу та 14 мільйонів тонн (млн т) нафти — приблизно як кінцеве споживання газу Угорщиною в 2020 році та сукупне споживання нафти Швецією й Данією в 2020 році.
- Виробництво продуктів нафтохімії становило майже 15% кінцевого споживання газу та 14% кінцевого споживання нафти у 2020 році в 27 країнах ЄС.
- У 2020 році 38% газу та 22% нафти імпортувались в ЄС із Росії, що спричиняло значну залежність енергоємної нафтохімічної галузі від російського викопного палива.
- На Бельгію, Німеччину, Іспанію, Францію, Італію, Нідерланди та Польщу разом припадає 77% усіх відходів пластикового пакування в ЄС. Скорочення пластикового пакування на 50% та підвищення рівня перероблення до 90% призведе у ЄС до зменшення використання викопного газу на 6,2 млрд м³ та нафти на 8,7 млн т, як порівняти з 2020 роком. Ці цифри еквівалентні об'єму кінцевого споживання нафти й газу в Чеській Республіці в 2020 році^{9,10}.

Сценарій ведення справ «як звичайно», за якого галузь виробництва пластику планує подвоїти виробництво на основі газу й нафти, несумісний із досягненням цілей Зеленого курсу, що встановлює кліматичні цілі для утримання глобального потепління на рівні не вище 1,5°C, та вирішенням нашої нагальної потреби скоротити споживання й залежність від нафти та газу. ЄС не може відкупитися від численних криз сьогодення, просто замінивши російські викопні види палива імпортом із інших країн. Кожен барель нафти або кубічний метр викопного газу, що використовується для виробництва пластику, становить значну перепону на шляху до цілей з подолання кліматичної та пластикової кризи й звільнення від залежності від викопного палива, яка провокує нестабільність і фінансує війни. Щоб відновити міжнародне лідерство в боротьбі з кліматичною кризою та кризою пластикового забруднення й захистити своїх громадян від зростання цін і подальших конфліктів, ЄС повинен протидіяти очевидному злу — пластику.

9%

У 2020 році на виробництво пластику припадало орієнтовно 9% та 8% кінцевого споживання Євросоюзом викопного газу та нафти, відповідно.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОЛІТИКИ

- Перший і простий крок для досягнення різкого скорочення виробництва пластику з первинної сировини — прискорити та розширити імплементацію Рамкової директиви про відходи та Директиви про одноразовий пластик державами-членами ЄС, підвищуючи рівень амбіційності, зокрема шляхом ухвалення цілей із запобігання утворення пластикових відходів та повторного використання. Такі дії також зменшать споживання нафти й газу.
- ЄС та держави-члени повинні скористатися можливістю перегляду Директиви про пакування та відходи пакування, щоб ужити амбітних заходів для зменшення пакування. Це має включати обмеження на загальний об'єм пакування на ринку ЄС, який має поступово зменшуватися, а також розроблення систем повторного використання, підкріплених амбітними й обов'язковими цілями з повторного використання. ЄС повинен, зокрема, розглянути застосування Директиви про пакування та відходи пакування як інструменту для подальшої заборони непотрібного пакування, як-от одноразових пакетів-саше й обгортки для фруктів і овочів, а також протидії надмірному пакуванню.
- ЄС не може собі дозволити чекати ще тридцять років, щоб зменшити на 40% використання пластику з первинної сировини для пакування та предметів домашнього ужитку, а також в автомобільному та будівельному секторах, що просувають у своїх пропозиціях, спонсорованих промисловістю, Plastics Europe та SYSTEMIQ¹¹. Необхідно досягти скорочення виробництва з 50 до 29 мегатонн до 2030 року.
- У відповідь на загрозу припинення постачання з Росії, держави-члени ЄС домовились про скорочення споживання газу щонайменше на 15% до 31 березня 2023 року. Проте цього заходу дуже й дуже недостатньо. У найближчому майбутньому та з урахуванням нестачі газу в прийдешні місяці ЄС і держави-члени повинні гарантувати, що екстрені заходи обмежать другорядне промислове споживання нафти та газу: наприклад, тієї його частки, що зазвичай іде на виробництво непотрібного одноразового пластику та пакування. Обсяг таких обмежень повинен відображати масштаб кризи та втілюватися у такий спосіб, щоб захищати робітників і домогосподарства з низьким рівнем доходів.
- У рамках обговорення глобального договору з припинення пластикового забруднення ЄС та держави-члени повинні наполягати на заходах щодо початкових стадій виробництва, зокрема: ідентифікації джерел і сировини при визначенні повного життєвого циклу пластику; світовому обмеженні загального об'єму виробництва пластику; та рекомендаціях щодо початку відмови від виробництва пластику, передовсім з обмеженнями на виробництво особливо проблемного або непотрібного пластику.
- ЄС і держави-члени повинні припинити створювати нову інфраструктуру для викопного палива, зокрема об'єкти нафтохімічної галузі, починаючи з мораторію або припинення видачі дозволів на побудову нових об'єктів для виробництва пластику з первинної сировини (наприклад, крекінгових установок).
- Спроби ЄС і держав-членів забезпечити постачання нафти й газу з Африки, США чи ще звідкись можуть дати лише короточасне рішення для довгострокової проблеми, що лише поглиблює кліматичну кризу та зумовлює значні витрати на захист довкілля та здоров'я в країнах і громадах, де відбувається видобуток. Спроби вирішити кризу повинні спиратися на скорочення споживання усього викопного палива та закладання основи для справедливого переходу, не допускаючи розбудови нової інфраструктури. Отож дипломатія Євросоюзу в питаннях клімату й енергії має орієнтуватися на забезпечення більш екологічного доступу до енергії та кліматичної справедливості та використовуватися для виконання своїх зобов'язань, зокрема фінансових, у межах Європейського зеленого курсу, Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Паризької угоди.
- ЄС і держави-члени повинні взаємодіяти з європейською галуззю нафтохімії, щоб розробити плани з декарбонізації та майбутнього без викопного палива, а також справедливого переходу для цього сектору.

З огляду на те, що на сім країн ЄС, які споживають найбільше нафти та газу для виробництва пластику, припадає також 77% усіх відходів пакування в ЄС, ці заходи є пріоритетними для втілення такими країнами, як Бельгія, Німеччина, Іспанія, Франція, Італія, Нідерланди та Польща.

Додаток

Джерела та примітки

- 1 European Commission (2022). [Joint Statement between the European Commission and the United States on European Energy Security.](#)
- 2 International Energy Agency (2022). [Africa Energy Outlook 2022.](#)
- 3 Statista (July 2022). [Leading oil-consuming countries worldwide in 2021.](#)
- 4 Statista (July 2022). [Global natural gas consumption by country 2021 | Statista.](#)
- 5 International Energy Agency (2018). [The Future of Petrochemicals: Towards a more sustainable chemical industry.](#)
- 6 European Commission (2018). [A European Strategy for Plastics in a Circular Economy.](#)
- 7 United Nations Environment Assembly of the United Nations Environment Programme (2022). [Resolution adopted by the United Nations Environment Assembly on 2 March 2022.](#)
- 8 Eurostat (2022). [Final consumption oil.](#)
- 9 Eurostat (2022). [Final consumption gas.](#)
- 10 Eurostat (2022). [Final consumption oil.](#)
- 11 SYSTEMIQ (2022). [ReShaping Plastics: Pathways to a Circular, Climate Neutral Plastics System in Europe](#)

Дізнатися більше на сайті:
www.breakfreefromplastic.org/winter-is-comig